

Mensbeelden in de hedendaagse filosofie najaar 2022

1 Simone Weil 1909-1943

Sneek 2022-2

1

1

Simone Weil (Fr.1909- VK.1943)

Deze foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder CC-BY-SA-NC.

Deze foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder CC-BY-SA-NC.

Sneek 2022-2

2

2

Leven

- Geboren als dochter van een vrouw die zelf arts had willen worden maar dat niet mocht kreeg ze alle ruimte voor intellectuele ontwikkeling.
- Haar vader was arts, haar broer werd briljant wiskundige. Ze lasen en dachten over een breed spectrum van ideeën. Ze lasen Homerus (in het Grieks), maar ook de Bhagavad Gita.
- Ze ontwikkelde zich tot een opvallende intellectuele vrouw. Haar broer zei; "Zij is de echte diepe denker van ons twee." Ze won prijzen en was steeds de beste tijdens haar studie. Ze gaat naar de vooropleiding voor de École Normale Supérieure (ENS) de eliteopleiding van Frankrijk. Ze studeert af als beste in 1931.

Sneek 2022-2

3

3

Persoonlijke ontwikkeling

- Niemand doet af aan haar intellect, maar er is veel te doen over haar persoonlijkheid.
- Ze heeft ernstige migraine en later tuberculose.
- Haar moeder heeft smetvrees en in veel biografische notities gaat het over Simone Weils smetvrees, anorexia en psychische kwetsbaarheid.
- Ze is opgegroeid als agnost, maar in de jaren 30 studeert ze bij iemand die dat zelf ook is, maar veel aandacht geeft aan het nieuwe testament. Simone heeft daarnaast een aantal spirituele ervaringen.

Sneek 2022-2

4

4

Van Plato naar Franciscus

- De spirituele ervaringen brengen haar uiteindelijk tot een christelijke positie.
- Daarvoor was ze adept van Plato en Homerus. Ze wilde leven als Plato's intellectueel en ze ging nooit zonder de Odyssee de deur uit.
- Ze gaat de Griekse filosofie nu zien als een voorloper op het christendom.
- Ze blijft van mening dat ze niet katholiek kan worden omdat ze wil blijven twijfelen en nadenken over de andere grote invloeden in de wereld zoals de Bagavad Gita, literatuur (Racine) en ze niet weet of de katholieke kerk dat voldoende recht doet.

Sneek 2022-2

5

5

Joodse denker en de wereld van de dertiger jaren

- Ten eerste komt ze in aanraking met het marxisme dat praktisch gezien aansluit bij hoe ze in het leven wil staan, maar haar bron is een andere. In haar latere ontwikkeling ziet ze de onderdrukkende kant van het Stalinisme dat ze evenals Arendt, maar eerder, vergelijkt met Hitlers opkomst in Duitsland.
- Ze werkt met de arbeiders (1934 fabriek) en strijd met hen (Spanje 1936 en Frans verzet in 1942 vanuit Londen), maar wordt gezien haar kwetsbaarheid en onhandigheid nauwelijks serieus genomen. Ze krijgt geen wapen en raakt door een ongeluk met een pan hete olie ernstig gewond en moet het slagveld in Spanje verlaten.

Sneek 2022-2

6

6

Filosofisch

- We kunnen haar filosofische positie alleen postuum vaststellen a.h.v. boeken die zijn samengesteld uit wat ze tijdens haar leven opschreef als dagboeken en andere teksten en in bewaring gaf bij mensen.
- Ze heeft grote veranderingen doorgemaakt, is zoekend gebleven.
- Ze lijkt misschien wel het meest op Nietzsche;
- Ze neemt haar denken serieus; eet als 5 jarige geen suiker meer en wil de klontjes naar het front sturen. En tegelijkertijd lijkt ze dom qua zelfinzicht; zo wil ze gedropt worden achter de linies, zoals de soldaten in *The inglorious Bastards*.

Sneek 2022-2

7

7

Filosofisch denkbepelden

- Westerse en Oosterse filosofie.
- Een eigen lezing van de Griekse filosofie gekoppeld aan een eigen opvatting van het katholicisme.
- Mystiek ligt dichtbij en is voor Weil gecombineerd met een extreme 'hands-on' mentaliteit.
- Ze heeft ten aanzien van de intellectuele ontwikkeling die ze heeft doorgemaakt een Platoonse houding; uiteindelijke doel is de eenheid van het Schone Ware en Goede aanschouwen.
- Ook ten aanzien van het humanisme en Marxisme zegt ze dat het uiteindelijk gaat om iets onpersoonlijks daarachter wat de strijd waard is. (Waar strijden wij voor, p. 27)

Sneek 2022-2

8

8

Filosofisch positie

- De achterliggende of bovenliggende totaliteit blijft bij Weil Plato's ideeënwereld, maar dit wordt na haar mystieke ervaringen gecombineerd met een heel eigen interpretatie van het christendom.
- "De schoonheid, zegt Weil Kant na, is belangeloos. Als ze zegt dat God degene die de schoonheid toelaat opeet, maakt ze een on-Kantiaanse maar zeer mystieke opmerking. De combinatie lijkt typisch voor Weil, steeds combineert ze klassiek-filosofische, natuurwetenschappelijke en literaire inzichten met de diepste mogelijke mystiek." (<https://www.lucepedia.nl/dossieritem/weil-simone/simone-weil-1909-1943>)

Sneek 2022-2

9

9

Filosofie en gekte

- "In de mate waarin mensen op enig moment door de waanzin van de liefde besmet raken, zou er mogelijk verandering ten gunste van rechtvaardigheid kunnen ontstaan; en niet anders." (Weil, Waar strijden wij voor p.67)
- Weil gaat uit van een niveau van bestaan dat wij niet middels de ratio kunnen bereiken.
- Drie waardenniveaus :
 - A. Het absoluut Goede gekoppeld aan liefde,
 - B. De mens als persoon gekoppeld aan kracht en macht,
 - C. Belangen gekoppeld aan ambitie en dit is amoreel maar daardoor ook immoreel.

Sneek 2022-2

10

10

Waardenniveaus en wat daarbij hoort

- A. Het Absolute kunnen we alleen bereiken door overgave, meditatie en gebed. De waarden hier zijn waarheid, goedheid, compassie en verplichting.
- B. De Persoon kunnen we bereiken door rationaliteit. De waarden kunnen door overwegingen van moraliteit en ideeën van gelijkwaardigheid hun vorm krijgen in bepalingen en wetten.
- C. De Belangen gaat over ambitie, aanzien en geld. Dit gebied is principieel waarden-loos. Het enige dat hier telt is macht. Het gaat om utiliteit efficiëntie, status en geld.

Sneek 2022-2

11

11

Waardenniveaus en de mens

De intentie van de mens moet verticaal gericht zijn. Immers de wereld- vol van schoonheid, waarheid en goedheid- kan ook verstrooiend werken. Mensen kunnen opgaan in het horizontale vlak en dan werkt alles als afleiding.

Houwer vertaler van *'Waar strijden wij voor'* legt in het nawoord verband met *'Je moet je leven veranderen'* waarin Sloterdijk alle religie ziet als oefeningen in het verticale denken en handelen en Einstein die zei; "Ik wil de gedachten van God kennen, al het andere is bijzaak"

Sneek 2022-2

12

12